

TÜRKİYE'DE YABANCI DİLDE ÖĞRETMEN EĞİTİMİ

Doç. Dr. Ayla GÜRDAL * Prof.Dr. Hikmet SAVCI**

Son zamanlarda, ülkemizin geleceği açısından, yabancı dilde yüksek öğretimin gerekli olup olmadığı tartışılmaktadır. Bu öğretimin yabancı dili öne çıkarıp, Fen Eğitimi ikinci plana düşürüp düşürmediği, yabancı dilin bir araç olmaktan çıkıp amaç haline gelip gelmediği de tartışma konusudur. Bugün Yabancı Dilde öğretim ile Yabancı Dil Öğretimi birbirine karıştırılmıştır.

Bu araştırma, yukarıda belirtilen tartışmalara açıklık getirmek amacıyla Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü son sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Öğrencilere "Yabancı Dilde Fen Bilimleri Eğitimi Tutum Ölçeği" uygulanmış ve alınan veriler araştırmanın amacı doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Yüksek öğretimde Yabancı Dil bilmek son derece önemlidir. Ancak anadili ikinci plana atarak öğretmen yetiştiren bir kurumda yabancı dille eğitim yapmakla öğretmen adaylarına yabancı dil öğretmek hedefler bakımından birbirinden farklıdır. Milli kültürün belirleyicileri; ana hatlarıyla tarih, din ve dildir. Her kültürün bir dili vardır, dilsiz kültür olamayacağı gibi dilin milli bütünlüğü sağlamadaki etkililiği de tartışılmaz. Bir dilin gelişmişliği, bütün incelik ve zenginliğiyle yeni nesillere aktarılması; o dilin sahibi olan toplumun eğitim kurumları ile çok kuvvetli bir ilişki halindedir. Dil eğitim kuruluşlarının bütün kademelerinde geliştirilir, zenginleştirilir ve yeni nesillere öğretilir. Bu kuruluşlardan yetişmiş kabiliyetli kişiler dilin sanat edebiyat ve bütün bilim dallarında gelişip zenginleşmesini sağlarlar.

Anaokulundan yüksek öğretime kadar sağlam ve gelişmiş bir dil öğretimi ve eğitiminden mahrum yetişmiş nesiller, o dilin inkişafına katkıda bulunamayacakları gibi dilde fakirleşmeye de sebep olurlar. Bir ülkenin eğitim kuruluşlarında öğretimin o milletin kendi diliyle değil de yabancı bir dille yapılması o milletin kültür ve varlığını tehlikeye düşürür ve o toplumu başka milletlerin siyasi, ekonomik ve kültürel nüfuzu altına sokar (Yalçıntaş, 1991).

Erkal'a (1991) göre, dil ile idrak sahası genişler ve bu kültür tarafından şekillendirilir. İdrak ve bilginin sistemleştirilmesi, kavramlaştırılması dil ile sağlanır. Eğer anadil dolaylı olarak ikinci dil haline gelirse kavramlaştırma ve gelişme sağlanamaz.

Varlığın bir alanında Türkçe, diğer alanında başka bir dille düşünmeye alışan, insanda; sistemli, bütüncü bir düşünceye sahip olması beklenemez. Ayrıca, böyle bir eğitimden geçen bir kişi, bir düşünce biçiminden diğerine geçerken de büyük güçlük çeker. Bu bakımdan karma dille öğretim şekli, bütün dersleri Yabancı dille öğretim şeklinden daha zararlıdır (Öner, 1987).

Hatemi'ye (1991) göre milli düzeyde üniversiteler arasında dil farkları yaratacak yerde,

* M.Ü.Atatürk Eğitim Fakültesi.

** M.Ü.Atatürk Eğitim Fakültesi

bunları öğrencilerin yetenek ve eğitimlerine bırakmak daha doğrudur. Amaç yüksek öğretim yapmaktır, dil öğretmek değil.

Bugün fen öğretimini İngilizce ile yapmanın bilimsel seviyeyi arttırıp arttırmadığı hala tartışılmaktadır. Oysa ki, Japonya'da ana dilleri ile eğitim yapılmasına rağmen, teknoloji bakımından İngiltere'den oldukça ileride bulunmaktadır,

Amerika ve İngiltere, ana dilleri olan İngilizce ile öğretim yaptıkları halde her ikisindeki üniversiteler arasında hatta Amerika'nın iki üniversitesi arasında, ilmi seviye bakımından fark vardır. Bu da ilmi seviye bakımından farklılığın dilden kaynaklanmadığını göstermektedir. O halde dersleri İngilizce yapmakla, ilmi seviyenin yükselmesi arasında bir bağlantı kurulmayacağı açıktır (Kavuncu, 1987).

Bilimci başka ülkelerle karşılıklı fikir alışverişi yapabilmek için, bir kaç yabancı dili o bilime yetecek kadar bilmelidir ama öncelikle yaratıcılığının temel aracı olan kendi dilinde düşünebilme yeteneğine sahip olmalıdır (Sinanoğlu, 1987).

Öğretmen yetiştiren bir yüksek öğretim kurumunda ana dilin önemi tartışılmaz.

Araştırmanın Amacı

Öğrencilerin yabancı dilde fen öğretimini neden seçtiklerini, bazı derslerin Türkçe yapılmasının olumlu olup olmayacağını araştırmaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik Anabilim dallarında öğrenim gören son sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

Araştırma Örnekleme

Araştırmanın örneklemini Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik anabilim dallarında öğrenim gören 87 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin anabilim dallarına göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1

Anabilim Dalı	Öğrenci Sayısı
Fizik Anabilim Dalı (F)	17
Kimya Anabilim Dalı (K)	27
Biyoloji Anabilim Dalı (B)	24
Matematik Anabilim Dalı (M)	19
Toplam	87

Araştırmanın Yöntemi

Örnekleme oluşturan 87 öğrenciye "Yabancı Dilde Fen Bilimleri Eğitimi Tutum Ölçeği" uygulanmış ve ölçeğe verilen cevaplar; "Tam Katılıyorum", "Az Katılıyorum", "Fikir Yok", "Az Karşıyım", "Tam Karşıyım" şeklinde değerlendirilmiştir.

Verilen cevapların "Tam Katılıyorum" ve "Az Katılıyorum" şeklinde olanları birlikte değerlendirilmiş ve yüzdeleri hesaplanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmadan elde edilen veriler Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2

SORULAR	FİZ	KİM	BİY	MAT
	%	%	%	%
1. Öğretim elemanlarının İngilizce konuşma kapasitelerinden memnun musunuz?	17.6	67	38	31.5
2. Yabancı dilim yetersiz olduğu için branş derslerine devam etmek istemiyorum.	29	26	54	37
3. Yabancı dilde Fen Öğretimini iyi İngilizce konuşabilmek için seçtim.	71	63	71	63
4. Yabancı dilde Fen Öğretmeni olmak için seçtim.	76	52	79	63
5. Yabancı dilde Fen Öğretimini kolay ve paralı iş bulmak için tercih ettim.	59	52	54	68
6. Teknolojiye, bilimsel verilere, dış dünyaya açılmak için Yabancı Dil gereklidir.	100	100	88	84
7. Fen derslerinde Yabancı Dil gereksinimi Sosyal Bilimlerden fazladır.	94	96.3	75	63
8. Fakültemizde güzel Yabancı Dil konuşmak yerine Fen derslerini iyi öğretmek daha önceliklidir.	70.6	74	75	58
9. Fen derslerini iyi öğrenmek yerine, güzel dil konuşmayı tercih ederim.	59	26	33	36.8
10. Fakültede İngilizce konuşmamdaki gelişmeden memnunum.	47	55.5	41.7	58
11. Ne sebeple olursa olsun Yabancı Dilde Fen öğretimini onaylamıyorum	53	30	46	26.4
12. Yabancı Dil konuşmak için tek seçenek yurt dışında bulunmaktır.	64.7	48	66.6	63

13.İngilizce anlatılan dersleri tam olarak anlamakta zorluk çekiyorum	65	44	67	16
14.En az bir Yabancı dilde zorlanmadan konuşup anlayabiliyorum	76	74	58	47
15.Yabancı dilde Fen Öğretiminde laboratuvar desleri Türkçe olmalıdır.	59	52	37.5	47
16.Yabancı dilde Fen Öğretimi ileri sınıflarda % 25 oranında Türkçe olmalıdır.	53	56	50	58
17.Yabancı Dilde Fen Öğretiminde Türkçe destekli eğitim, Yabancı Dil konuşmayı olumsuz etkiler.	53	52	50	58
18.Türkçe ders anlatımı, dersi İngilizce verecek eleman yoksa düşünülmelidir.	71	70	71	58
19.Sebebi ne olursa olsun Fen derslerinin Türkçe anlatımına karşıyım.	65	41	50	31.5
20.En yararlı üç ders seçerken yararlı ders listesini dersin konusundan çok öğretim elemanının İngilizce konuşma kapasitesi belirlemiştir.	94	66.6	83.3	79

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğrencilerin ortalama % 67'si yabancı dilde fen öğretimini iyi İngilizce konuşabilmek için seçtiğini; % 38'8'i ne sebeple olursa olsun Yabancı Dilde Fen öğretimini onaylamadığını belirtmektedir. Son sınıfa gelmiş olan öğrenciler içinde hala dersleri tam olarak anlayamayanların bulunduğu (ortalama % 48.8) görülmektedir ki, bu da azımsanmayacak bir orandır. Bu durum önceki senelerde derslerin bir bölümünün bir kısmı (% 48) öğrenci tarafından tam olarak öğrenilmediğini göstermektedir.

Yabancı Dilde Laboratuvar derslerinin Türkçe olmasını isteyenlerin ortalaması % 48.8, ileri sınıflarda % 25 oranında Türkçe olmasını isteyenlerin ortalaması ise % 54.2'dir. Sebebi ne olursa olsun Fen derslerinin Türkçe anlatımına karşı olanların ortalaması % 46.8'dir. Bu da bazı derslerin ve laboratuvarların Türkçe yapılmasının öğrenciler tarafından olumlu karşılandığını göstermektedir.

En yararlı üç dersi seçerken yararlı ders listesinin belirlenmesinde; öğretim elemanlarının konuşma kapasitesinin etkili olduğunu belirtenlerin ortalaması ise % 80.7'dir. Bu durum öğretim elemanlarının mesleki yeterliliğinden ve dersin Fen öğretmenliği için yeterli olup olmamasından çok; öğretim elemanının güzel ve anlaşılır İngilizce konuşmasının daha ön planda olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Sonuç olarak, Yabancı dilde Fen öğretmenliği; Yabancı Dilin araç olmaktan çıkıp amaç haline geldiği görülmektedir. Bazı öğrenciler yabancı dilleri yeterli olmadığı için bir grup dersi yeterince anlayamadıklarını belirtmişlerdir. Bu öğrencilerin Fen öğretmeni olacağı düşünülürse, bir grup dersi anlayamadıkları için eksik bilgilerle mezun olup öğretmenlik yapmaları konusu büyük bir önem taşımaktadır.

ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki öneriler geliştirilebilir;

1. Laboratuvar dersleri Türkçe yapılmalıdır ve derslerde iyi öğrenilmeyen konular pekiştirilmelidir.
2. Üst sınıflarda Fen dersleri % 25 oranında Türkçe yapılabilir.
3. Konusunda uzman, yabancı dili iyi olmayan öğretim üyelerinin derslerini Türkçe olarak anlatmasına imkan verilebilir.
4. Derslerin sonunda Türkçe özet verilebilir.
5. İngilizce destekli anadilde eğitim ve öğretim yapılabilir ve bu dersler İngilizce Fen öğretimi ile sağlanabilir. Böylece tam öğrenmenin gerçekleşmesine yardım edilebilir.

KAYNAKLAR

ERKAL, E.Mustafa. "Yabancı Dille Öğretim ve Yabancılaşma" **Açık Oturumlar Dizisi II**, Aydınlar Ocağı, 1991

HATEMİ, Hüsrev. "Yüksek Öğretimde Yabancı Dil", **Açık Oturumlar Disizi II**, Aydınlar Ocağı, 1991.

KAVUNCU, Orhan. "Fen ve Matematik Derslerini İngilizce Okutmanın Zararları", **Türk Yurdu Dergisi**, Sayı:1,1987.

ÖNER, Necati. "Yabancı Dille Öğretim", **1.Milli Eğitim Sempozyumu**, Türk Yurdu Neşriyatı, Ankara:1987.

SİNANOĞLU, Oktay. **Uluslararası Bilim-Ulusal Eğitim Dili**, Bilim, Kültür ve Öğretim Dili Olarak Türkçe, **Türk Tarih Kurumu Yayınları**, Ankara:1987.

YALÇINTAŞ, Nevzat. "Yabancı Dille Eğitim ve Öğretim Meselesi" **Açık Oturumlar Dizisi II**, Aydınlar Ocağı, 1991.